

“Відзначення 200-річчя від дня народження Т.Г.Шевченка

в бібліотеках для дітей Рівненщини: огляд діяльності”

В історії кожного народу є імена, з якими пов'язана їх слава, велич і національна гордість. Саме таким і є для України ім'я безсмертного Кобзаря – Тараса Григоровича Шевченка, 200-річчя від дня народження якого відзначалось у 2014 році. Указом Президента України № 257/2012 «Про додаткові заходи з підготовки та відзначення 200-річчя Т.Шевченка» цей рік було проголошено Роком Т.Г.Шевченка в Україні.

Бібліотеки області провели численні заходи з метою гідного вшанування пам'яті великого Кобзаря і популяризації його літературної та мистецької спадщини серед читачів-дітей.

В усіх книгозбірнях були оформлені тематичні полицки та книжково-ілюстративні виставки, що висвітлювали життєвий та творчий шлях письменника, Шевченкіану в поезії, живописі, музиці. Серед розмаїття виставок – виставки-портрети, виставки-спогади, виставки-пам'яті, виставки-перегляди, виставки-вшанування, віртуальні книжкові виставки: «Своїм сином пишається Україна», «Голос душі великого народу», «Великий пророк воскресіння», «Тарас Шевченко – провісник долі України», «В сім'ї вольній, новій...», «Іду з дитинства до Тараса», «Велич Тарасового слова», «Тарасове слово – вічне» тощо.

Одним із різновидів книжкових виставок, що не так давно створюються бібліотекарями – це виставки-інсталяції. Так, в Дубровицькій та Рокитнівській РБД на

виставках-інсталяціях “Шевченко і сучасність” та «Шевченко понад часом” були представлені всі твори Т.Г.Шевченка, які є у фондах, інтернет-матеріали, роботи, створені дітьми та портрети Кобзаря, вишиті на полотні і різьблені на дереві.

Цікавими були виставки рідкісних видань “Кобзаря”. У публічно-шкільній бібліотеці с.Деражне Костопільського району на книжково-ілюстративній виставці «Великий Кобзар” було представлено понад 40 найдавніших видань «Кобзаря”. Одне з них датується 1921 роком і має свою історію. Книга разом зі своїм власником побувала за океаном і повернулася через багато років в Україну. Оригінальними були тут і портрети народного генія в різних техніках виконання: вишиті, випалені, вирізьблені, намальовані.

Користувачі Острозької міської бібліотеки для дітей відвідали виставку “Кобзарів” у стінах Музею книги, яка налічувала 80 примірників колишніх і сучасних видань. Серед них найцікавіші: фототипічні та факсимільні перші видання «Кобзаря” 1840 року, перше закордонне і безцензурне видання 1876 року та багато інших. Окрасою виставки стала вишита книга «Кобзар” рівнянки Олени Медведєвої.

Виставки однієї книги “Кобзар – книга безсмертна», “Чарівне слово Кобзаря”, “Уклін тобі, Кобзарю”, «Великий Кобзар”, “Безсмертний Кобзар” організували Млинівська, Березнівська, Радивилівська, Рівненська, Корецька районні бібліотеки для дітей. Чимало «Кобзарів” було принесено читачами-дітьми із своєї домашньої бібліотеки. Діти охоче ділились своїми враженнями про «Кобзаря”, читали улюблені поезії, розповідали про найцікавіші прозові твори. Доповнювались такі презентації виставок віртуальною подорожжю до єдиного в світі музею однієї книги «Кобзар” у м. Черкаси.

Щодо форм і методів популяризації творчості Тараса Шевченка, то переважали традиційні масові заходи. Найпопулярнішими були: бесіди, голосні читання, літературно-поетичні години, ранки, вечори, літературно-музичні композиції, літературні портрети, театралізовані дійства, вікторини, конкурси, мандрівки, усні журнали, бесіди тощо.

Для молодших читачів проводились голосні читання творів Шевченка «Садок вишневий коло хати”, “Мені тринадцятий минало”, “Сон”, “І виріс я на чужині”, “Тече вода з-під явора” та ін. (Корецька, Березнівська, Володимирецька, Радивилівські районні бібліотеки для дітей). У справжнє театралізоване дійство перетворилися голосні читання творів Шевченка «Вічне слово кобзаря” в ПШБ с. Борове Зарічненської ЦСПШБ. Адже найбільш

відомі поеми були інсценовані.

Юні читачі Дубенської МБД отримали чимало нових вражень від участі у Шевченківських читаннях «Слово Кобзаря – устами нащадків». Читаючи поезії, діти переносились думками у світ давнини. Зворушливо звучали «Заповіт», «Катерина», «Наймичка», «Русалка», «В казематі» та інші твори.

Для ознайомлення з творчістю Шевченка використовувались ігрові форми роботи з дітьми. Турніри знавців життя і творчості Тараса Шевченка «Ми чуємо тебе, Кобзарю, крізь століття» пройшли в Гощанській та Млинівській районних бібліотеках для дітей. В інтелектуальних іграх «Розумники і розумниці» змагались учні публічно-шкільних бібліотек сіл Сморгва, Острожець Млинівського району. Ігрове шоу «Я знаю Шевченка» зібрало читачів Звіздівської ПШБ Костопільської ЦСПШБ. Конкурс ерудитів «Розгадай кросворд за творами Шевченка» відбувся у Володимирецькій РБД. У конкурсі на краще відтворення поезії з переплутаних рядків брали участь користувачі Зарічненської РБД. Учасниками літературних та блиц-вікторин, брейн-рингів «Чи знаємо ми Кобзаря?», «Що ми знаємо про Шевченка?», «Ми любимо твори Кобзаря» та інші були читачі Гощанської, Корецької, Дубровицької РБД, Здолбунівської РБДЮ, ЦДБ м.Рівне. Радивилівська та Рівненська районні бібліотеки для дітей провели квести «Слово Кобзаря крізь віки актуальне», «Шляхами Кобзаря».

Естетичному вихованню дітей сприяло знайомство з Шевченком– художником. Літературно-мистецькі години «Грані таланту Кобзаря», «Шевченко – художник», «Свого сина пам'ятає Україна», «На струнах Кобзарєвої душі», «Малярство Кобзаря» підготували працівники публічно-шкільних бібліотек сіл Береги, Хорупань Млинівської ЦСПШБ, ЦДБ м.Рівне, Володимирецької ОБД, сіл Маща Костопільської та Прикладники Зарічненської ЦСПШБ. Літературне свято «Живуть, Тарасе, поміж нас, і голос твій, і пензель...» зібрало читачів Радивилівської РБД. Учасники переглянули відео та слайдові презентації, які знайомили з картинами Шевченка та взяли участь у вікторині «Тарас Шевченко – майстер пензля і слова».

Не обминули бібліотекарі і таку тему, як вклад Т.Шевченка в розвиток музичного мистецтва. Відомо, що майже всі його поетичні твори були покладені на музику видатних композиторів: М.Лисенка, П.Чайковського, М. Мусоргського, Я. Степового, К.Стеценка та ін. Та й сам Тарас Григорович захоплювався співом, був талановитим виконавцем пісень. У програмах літературно-музичних композицій, свят, ранків, вечорів: «Він зорею сіяє в прийдешнім віку», «Дзвінке слово Кобзаря» (с.с.Зірне, Малинськ Березнівської ЦСПШБ), «Душа Тараса лине в Україну» (Володимирецька РБД), «І летить, наче ключ

журавлиний, вільна пісня поета–співця» (Рокитнівська РБД), «України слово – народу мудрість і Тараса заповіт» (Острозька ЦРБ) була представлена багатопісенна спадщина Т.Г.Шевченка. Зазвичай такі дійства проводились спільно з КДК.

Бібліотеками області були розкриті краєзнавчі аспекти Шевченкіани. Свого часу геніальний поет побував на Рівненщині, яка тоді відносилась до Волинської губернії. Тут народились задуми багатьох його творів. Помандрувати тими стежками, якими ішов Тарас, дітям допомагали літературні, краєзнавчі, віртуальні подорожі: «Волинськими стежками Тараса Шевченка» (Здолбунівська РБДЮ), «Шевченко на Рівненщині» (ПШБ с. М.Совпа), «Тарасовими шляхами» (ПШБ с. Коловерть Корецької ЦСПШБ), «Волинськими дорогами Тараса» (ПШБ с. Омеляна Рівненської ЦСПШБ), «Пам'ятники Т.Шевченку на Рівненщині» (Володимирецька РБД), «Волинськими шляхами великого Кобзаря» (Радивилівська та Млинівська РБД). Всі подорожі доповнювались слайдовими презентаціями.

Острозька міська бібліотека для дітей в рамках засідання клубу «Світлиця» провела краєзнавчу годину «Шевченко і Острог», на якій з цікавою та змістовною інформацією перед читачами виступив працівник історико-культурного заповідника М.П.Малько.

Юні користувачі ЦДБ м.Рівне віртуально відповідали на питання краєзнавчої вікторини «Шляхами Тараса». А старшокласники Млинівської РБД залюбки долучились до поетичного марафону «Звучи над нашим рідним краєм безсмертне слово Кобзаря».

У рамках святкування 200-річчя від дня народження Т.Г.Шевченка популярними були конкурси дитячих малюнків. Юні художники передали в них своє бачення творчості Кобзаря. Були тут і графіка, і акварель, і малюнки олівцями. Районні конкурси «Шевченкові твори очима дітей» провели Костопільська РБДЮ, Володимирецька, Дубровицька РБД та Острозька міська бібліотека для дітей. Користувачі Гошанської, Радивилівської, Рокитнівської, Сарненської районних бібліотек для дітей, Здолбунівської РБДЮ та сіл Бродівське, Вілія Острозької ЦСПШБ стали учасниками конкурсів малюнків «Іду з дитинства до Тараса», «Кобзарики», «Невмирущий Кобзар», «Малюємо за творами Шевченка», «Творчість Шевченка, мальована пензлем», «Наша воля розквітла в Кобзаревому слові». Виставки світлин учасники доповнювали читанням творів Кобзаря.

З метою сприяння розвитку творчих здібностей дітей, їх залучали до участі в конкурсах читців–декламаторів поезії Т.Г.Шевченка та написання власних творів. На високому рівні

відбулись районні конкурси у Володимирецькій РБД - «Ми тебе не забули, Тарасе», Рівненській РБД - «В сім'ї вольній, новій», Гощанській РБД - «Його слово крізь серце проходить», Корецькій РБД - «Співоче Шевченкове слово», Костопільській РБДЮ - «Живи, Кобзарю, в пам'яті людській», Кузнецовській міській бібліотеці для дітей - «Я йду з дитинства до Тараса», селах Острожець, Новоселівка, Малі Дорогостої Млинівської ЦСПШБ - «Знову відкриваю Кобзаря». До Кухченської ПШБ Зарічненського району на творчу зустріч «Почуй своїх нащадків, ювіляре» бібліотекарі запросили юних поетів, які презентували власні твори, присвячені Тарасові Шевченку. Користувачі Дубенської міської бібліотеки для дітей створили книжку-саморобку «Шевченко – це Україна», де розмістили свої поетичні твори.

У рамках обласної акції «Рівненщини читає Шевченка» відбулись флешмоби у всіх дитячих книгозбірнях, під час яких поезію читали діти, бібліотекарі, педагоги, відомі люди краю. Наприклад, флешмоб «Острожчина читає Шевченка» підтримали Олексій Заворотній, заслужений артист України та члени обласного відділення Національної спілки письменників. Цікавим моментом флешмобу «Сарненщина читає Шевченка» стало декламування вірша: «Заповіт» чотирма мовами: українською, російською, білоруською, англійською. Родзинкою флешмобу «Ми читаємо Шевченка» серед користувачів Костопільської гуманітарної гімназії стало те, що учасники утворили слово Кобзар. Читачі Корецької та Сарненської районних бібліотек для дітей читали «Кобзаря» з різних носіїв інформації – книжок, планшетів, електронних книжок, мобільних телефонів. Даний захід став акцією в межах проекту УБА «Читай!Формат не має значення».

Юні користувачі Острозької ЦРБ взяли участь в акції «Читаємо Шевченка від найменшого до найстаршого».

Ювілей Кобзаря надихнув бібліотекарів та юних користувачів на створення електронних ресурсів. Варто відзначити цікавий електронний ресурс «Літературно-мистецький проект «Читаємо Шевченка», що підготувала і представила на власному веб-сайті Дубровицька РБД. Відеоролики «Слово Кобзаря – устами нащадків», «Шевченко – це Україна», «Садок вишневий коло хати», «Тарас Шевченко – очима дітей» побачили читачі Дубенської РБД, ПШБ с. с.Привільне Дубенської та Данчиміст Костопільської ЦСПШБ.

Серед підготовлених матеріалів заслуговують уваги: бібліографічний покажчик «Невмирущий Кобзар», який містить твори поета, літературу про його життя, творчість, список сценаріїв (Здолбунівська РДБЮ), буклети та бібліодайджести «Володимиреччина вшановує Кобзаря», «Шевченко: відомий та невідомий», «Кобзарем його ми звемо», «Хто Шевченка прочитав, той багатий серцем став» (Володимирецька РБД та Кузнецовська

ЦМДБ).

Бібліотеки були задіяні у Всеукраїнських заходах, ініційованих НБУ для дітей. Так, до Всеукраїнського конкурсу «Map – Ukraine Шевченкіана» своїми світлинами долучились Березнівська, Володимирецька та Дубровицька районні бібліотеки для дітей.

Здолбунівська, Костопільська районні бібліотеки для дітей та юнацтва, Дубенська, Рівненська районні бібліотеки для дітей, ЦДБ м.Рівне взяли участь у моніторингу “Нас єднає Шевченкове слово” з вивчення ефективності бібліотечних заходів до 200-річчя від дня народження Т.Г.Шевченка та онлайн опитуванні, яке було розміщено в соціальній мережі «ВКонтакте». Опитування показало, що діти добре обізнані з творчістю Великого Кобзаря. Вивчають твори за шкільною програмою, читають ті, що рекомендовані для позакласного читання, знають і декламують їх напам'ять. Беруть активну участь у масових заходах, присвячених Шевченку, з гордістю називають його крилаті вислови.

Багато ювілейних заходів пройшло в рамках Всеукраїнського тижня дитячого читання. Так, у Здолбунівській РБДЮ Тиждень дитячого читання відкрився літературно-музичним святом «Вогонь, запалений Тарасом, у наших серці не погас». У Радивилівській РБД поціновувачів таланту Кобзаря зібрало літературно-музичне свято “Тарас Шевченко – геній, мислитель, пророк”. До Кузнецовської МБД на літературно-музичну композицію “Народився, щоб осяяти Україну” запросили вихованців Центру соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді. Для читачів Костопільської РБДЮ в рамках Тижня цікавою була літературна година “Нас єднає Шевченкове слово” та ін.

Отриманий у ході святкування ювілею Т.Г.Шевченка бібліотечний досвід популяризації його творів стане ще однією сходинкою увічнення пам'яті геніального українця. Сподіваємось, що напрацювання книгозбірень Рівненщини стане корисним для бібліотечних фахівців не лише нашої області, а й всієї України. Актуальність Шевченкового слова, його ідей гуманізму і патріотизму, вболівання за долю України – це те, що об'єднує всіх українців навколо безсмертного «Кобзаря».

Підготувала:

Людмила Максимчук, провідний редактор КЗ «Рівненська обласна бібліотека для дітей»
РОР